

Principles on divorce and maintenance of former spouses

Translated by Orsolya Szeibert (Dr. habil. Orsolya Szeibert, Associate Professor, ELTE, Faculty of Law)

A házasság felbontásának és a volt házastárs tartásának Elvei

PREAMBULUM

Felismerve azt, hogy a nemzeti családjogi rendszerek közötti eltérések fennállása ellenére egyre nagyobb mértékű a jogi konvergencia;

Felismerve azt, hogy fennálló különbségek akadályozzák a személyek szabad mozgását Európában;

Azzal a kívánsággal, hogy hozzájáruljon a családjog európai harmonizációjához és elősegítse a személyek szabad mozgását Európában;

Azzal a kívánsággal, hogy egyensúlyt teremtsen a házastársak és a társadalom érdekei között, támogassa a nemek tényleges egyenlőségét és a gyermek legfőbb érdekének figyelembevételét,

Az Európai Családjogi Bizottság a következő Elveket javasolja:

I. RÉSZ

A HÁZASSÁG FELBONTÁSA

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS ELVEK

1:1 Elv

A házasság felbontásának megengedettsége

- (1) Jogszabály lehetővé teszi a házasság felbontását.
- (2) A bontásnak nem előfeltétele a házasság meghatározott időtartamú fennállása.

1:2 Elv

Jogi eljárás és hatáskörrel rendelkező szerv

- (1) A házasság felbontásának eljárását jogszabály rendezi.
- (2) A házasságot az erre hatáskörrel rendelkező szerv bonthatja fel, amely akár bíróság, akár igazgatási szerv lehet.

1:3 Elv

A bontás típusai

A jogszabály megengedi mind a házasság közös megegyezésen alapuló felbontását, mind az egyik házastárs beleegyezése nélküli bontást.

II. FEJEZET

A KÖZÖS MEGEGYEZÉSEN ALAPULÓ BONTÁS

1:4 Elv

A közös megegyezés

- (1) A jogszabály a házasság felbontását megengedi a házastársak közös megegyezése alapján. Tényleges különélés időszakának ezt nem kell megelőznie.
- (2) Közös megegyezés áll fenn, amennyiben a házastársak megegyeznek abban, hogy házasságukat fel kívánják bontani.
- (3) Ezt a megegyezést a házastársak akár erre irányuló közös kérelemben előterjeszthetik, akár egyik házastárs is előterjesztheti a másik házastárs hozzájárulása mellett.

1:5 Elv

Meggondolási idő

(1) Amennyiben a bontás iránti eljárás megindításakor a házastársaknak van 16 éven aluli gyermeke és a házastársak a bontásnak az 1:6 Elvben meghatározott valamennyi jogkövetkezményéről megállapodtak, három hónapos meggondolási időt kell biztosítani. Amennyiben nem állapodtak meg valamennyi jogkövetkezményről, a meggondolási idő hat hónap.

(2) Amennyiben a bontás iránti eljárás megindításakor a házastársaknak nincs 16 éven aluli gyermeke és a házastársak a bontásnak az 1:6 Elv *d)* és *e)* pontjaiban¹ meghatározott valamennyi jogkövetkezményéről megállapodtak, nincs szükség meggondolási idő biztosítására. Amennyiben nem állapodtak meg valamennyi jogkövetkezményről, a meggondolási idő három hónap.

(3) Nincs szükség meggondolási idő biztosítására, amennyiben a bontás iránti eljárás megindítását megelőzően a házastársak már legalább hat hónapja ténylegesen külön éltek.

1:6 Elv

A házastársak közös megegyezésének tartalma és alakja

(1) A házastársaknak a következő jogkövetkezményekről kell megállapodniuk:

a) a szülői felelősség gyakorlása, amennyiben ez szükséges, ideértve a gyermek tartózkodási helyének meghatározását és a szülő és gyermek közötti kapcsolattartást,

b) a gyermektartás, amennyiben ez szükséges,

c) a vagyon megosztása, illetve újbóli elosztása,

d) a házastársi tartás.

(2) A fenti megállapodást írásba kell foglalni.

1:7 Elv

A bontás jogkövetkezményeinek megállapítása

(1) A bontásra hatáskörrel rendelkező szervnek az 1:6 Elv *a)* és *b)* pontjainak megfelelően meg kell határoznia a bontásnak a gyermeket érintő következményeit, de a házastársak bármely megengedhető megállapodását figyelembe kell venni, amennyiben az megfelel a gyermek legfőbb érdekének.

(2) A bontásra hatáskörrel rendelkező szervnek az 1:6 Elv *c)* és *d)* pontjaiban meghatározott jogkövetkezményekről szóló megállapodásnak legalább az érvényességét vizsgálnia kell.

(3) Amennyiben a házastársak nem, vagy csak részben állapodtak meg az 1:6 Elv *c)* és *d)* pontjaiban szereplő jogkövetkezményekről, ezekről a bontásra hatáskörrel rendelkező szerv dönthet.

III. FEJEZET

A HÁZASSÁG FELBONTÁSA AZ EGYIK HÁZASTÁRS BELEEGYEZÉSE NÉLKÜL

1:8 Elv

Tényleges különélés

A házasság felbontása akkor engedhető meg az egyik házastárs beleegyezése nélkül, ha legalább egy éve ténylegesen külön élnek.

1:9 Elv

A kérelmező különösen nehéz helyzete

Azokban az esetekben, ha a kérelmező különösen nehéz helyzetben van, a házasság felbontására hatáskörrel rendelkező szerv felbonthatja a házasságot akkor is, ha az egyéves tényleges különélés követelménye nem teljesült.

¹ A 1:5 Elv (2) bekezdése az eredeti szöveg valamennyi változatában az 1:6 Elv (1) bekezdésének *d)* és *e)* pontjaira hivatkozik. Tekintettel egyrészt arra tényre, hogy az 1:6 Elv (1) bekezdése *a)–d)* pontokat tartalmaz, másrészt pedig arra, hogy az 1:5 Elv – a kommentár által is támogatott módon – úgy értelmezhető, hogy az 1:5 Elv (2) bekezdésében a házastársak egymás közötti jogviszonyáról van szó, itt helyesen *c)* és *d)* pontokról van szó.

1:10 Elv

A jogkövetkezményekről való döntés

(1) Amennyiben szükséges, a házasság felbontására hatáskörrel rendelkező szerv dönt

- a) a szülői felelősségről, ideértve a gyermek tartózkodási helyének meghatározását és a szülő és gyermek közötti kapcsolattartást, valamint
- b) a gyermektartásról.

A házastársak bármely megengedhető megállapodását figyelembe kell venni, amennyiben az megfelel a gyermek legfőbb érdekének.

(2) A bontás kimondásával egyidejűleg vagy azt követően a bontásra hatáskörrel rendelkező szerv dönthet a bontás házastársakat érintő vagyoni jogi következményeiről, és ennek során figyelembe veszi a házastársak bármely megengedhető megállapodását.

II. RÉSZ

A VOLT HÁZASTÁRS TARTÁSA

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS ELVEK

2:1 Elv

A volt házastárs tartása és a házasság felbontása közötti kapcsolat

A volt házastárs tartására ugyanazok a rendelkezések vonatkoznak, függetlenül attól, hogy a bontás mely típusa alapján bontották fel a házasságot.

2:2 Elv

Öngondoskodás

Az alábbi elvek fenntartása mellett, a házasság felbontását követően mindkét volt házastársnak magának kell gondoskodnia saját tartásáról.

II. FEJEZET

A TARTÁS BIZTOSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

2:3 Elv

A tartás feltételei

A házasság felbontását követő házastársi tartásnak feltétele, hogy a jogosult ne rendelkezzen elég anyagi eszközzel a szükségletei fedezéséhez, a kötelezett pedig képes legyen ezeknek a szükségleteknek a fedezésére.

2:4 Elv

A tartási igény elbírálása

A tartásra irányuló igény elbírálása során különösen az alábbi tényezőkre kell tekintettel lenni:

- a házastársak munkaképessége, életkora és egészsége;
- a gyermekekről való gondoskodás;
- a házasság fennállása alatt a kötelezettségek házastársak közötti megosztása;
- a házasság fennállásának időtartama;
- a házasság alatti életszínvonal; továbbá
- új házasság vagy tartós élettársi kapcsolat.

2:5 Elv

A tartás teljesítésének módja

(1) A tartást meghatározott időszakonként előre kell fizetni.

(2) A hatáskörrel rendelkező szerv a felek közös kérelmére vagy bármelyik fél egyoldalú kérelme alapján, az eset körülményeire figyelemmel elrendelheti az egyösszegű fizetéssel történő rendezést is.

2:6 Elv

Kivételes nehézségek a tartásra kötelezett házastárs oldalán

Amennyiben a házastársi tartás teljesítése a kötelezetre nézve kivételes nehézséget jelent, a hatáskörrel rendelkező szerv a jogosult házastárs magatartására tekintettel a tartási igényt elutasíthatja, a tartást korlátozhatja vagy megszüntetheti.

III. FEJEZET

KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK

2:7 Elv

Több tartási igény érvényesítése

Annak megítélése során, hogy a kötelezett mennyiben képes a tartást igénylő házastárs szükségleteit fedezni, a hatáskörrel rendelkező szervnek

- a) elsőbbséget kell biztosítani a kötelezett házastárs kiskorú gyermeke esetleges tartási igényének,
- b) figyelembe kell venni a kötelezett házastársnak az új házastárssal szembeni esetleges tartási kötelezettségét.

2:8 Elv

Időbeli korlátozás

A hatáskörrel rendelkező szerv a házastársi tartást határozott időtartamra biztosítja, de kivételesen időbeli korlátozás nélkül is elrendelheti.

2:9 Elv

A tartási kötelezettség megszűnése

- (1) A tartási kötelezettség megszűnik, amennyiben a jogosult házastárs új házasságot köt vagy tartós élettársi kapcsolatot létesít.
- (2) A tartási kötelezettség (1) bekezdés szerinti megszűnése után az nem éled fel a házasság vagy a tartós élettársi kapcsolat megszűnésével.
- (3) a tartási kötelezettség akár a jogosult, akár a kötelezett házastárs halálával megszűnik.

2:10 Elv

A házastársi tartás tárgyában kötött megállapodás

- (1) A házastársak megállapodhatnak a bontást követő házastársi tartás kérdésében. A megállapodás kiterjedhet a tartási kötelezettség terjedelmére, teljesítésének módjára, időtartamára és megszűnésére, továbbá a házastársi tartásról való esetleges lemondásra.
- (2) A megállapodást írásba kell foglalni.
- (3) Az (1) bekezdésben foglalt szerződési szabadság mellett a hatáskörrel rendelkező szervnek legalább a tartási megállapodás érvényességét vizsgálnia kell.